

SİSYPHE'DEN GÜNÜMÜZE

İnsanın mutluluğu ve özgürlüğü yolunda verilen çabalar, çağlar boyunca en yüce uğraşlar olmuştur. Birbirini bütünleyen eylem ve düşünce ürünleri insanlığın evrensel birikimini yansıtmıştır. Doğanın başlangıçtaki aç, çıplak ve korunmasız yarattığı, onbinlerce yılın koşusunda büyük başarılar elde etmiştir. Özellikle son yüzyılın buluşları teknolojik yenilikleri ile öylesine görkemli bir aşamaya gelmiştir ki, yaşadığımız günleri tanımlamaya sözcükler yetersiz kalmaktadır.

İnsanlığın evrimi, salt bilimsel gelişmelere göre değerlendirilmemektedir. Ulaşılan uygarlık aşamasının toplumların ve kişilerin yaşamlarına neler kattığına bakılmaktadır. Somut gösterge budur.

Gelişmenin ve büyümenin oluşturduğu yeni sorunlar, uygarlığın verileri ile birlikte, kuşaktan kuşağa el değiştirmektedir. Çağımız insanı çok boyutlu yaşamak zorundadır. Hızla çoğalan sayıların yarattığı nitelik değişimleri bütün geleneksel değerleri zorlamakta, giderek kişiyi kendi ekonomik ve toplumsal güven gereksinmelerinin tutsağı durumuna düşürmektedir.

Kemik kırıntılarını müzelerde özenle sakladığımız uzak atalarımız, açlıklarını giderebildikleri elverişli bir sığınak bulabildikleri zaman güvenli olabiliyorlardı. Bizler ise, iletişim araçlarından petrole, ilaçtan konuta kadar, uygarlıktan payımızı alabilmek için acımasızca sürüp giden bir yaşam kavgası içerisine itiliyoruz.

Ekonomik büyüme yapısı gereği tüketimi hızlandırmak için elinden geleni yapmaktadır. Yaygınlaşan ekonomik ve toplumsal ilişkiler kişinin “bir lokma bir hırka” ile yetinmesine izin vermemektedir. Teldolabından buzdolabına, mangaldan kalorifere dönüştürülen gereksinmeler, getirdiği bunca kolaylıklara karşın, toplumsal etkileri gözardı edildiği için, kişilere mutluluk verecek yerde birçoklarının ve özellikle genç kuşakların umutsuzluğunu yaygınlaştırmaktadır.

Doğumdan ölüme insan yaşamı, birtakım ekonomik işlevlerin konusudur. Bu nedenle tüketicinin korunmasından, iş kazalarına karşı alınacak önlemlerden, savunma hakkı, genel sağlık sigortası, ya da yaşlılık güvencesinden söz edildiği zaman ilk anımsanan bu girişimlerin akçalı karşılıkları olabilmektedir.

İnsan, yaşamın özünden gelen, sürekli gelişip yenilenmek zorunda olan bir varlıktır. Özgür insan, benliğinden ödün vermeden toplum içinde, duygu ve beğenilerini canlı tutarak doğayı güzelleştirme yeteneğine sahiptir. Bu nedenle, ekonomik ve toplumsal yapı, insanın yüceltilmesi doğrultusunda yönlendirilebildiği zaman kalıcı bir anlam kazanabilmektedir.

İ.Ö.563-438 yılları arasında yaşayan Budha, çağdaşlarına “..kendi kendilerinin sığınağı olmalarını” öğütlerken, “..kişi tarihinin akışını değiştirme yetenek ve özgürlüğüne sahiptir.” diyebiliyordu.

XV.yüzyıl italyan düşünürü Mirandde, tanrının buyruklarını Adem'e şu sözcüklerle iletiyordu :

“..seni, çevreni iyice görebilesin diye dünyanın ortasına yerleştirdim. Seni tam anlamı ile, ne gökyüzü yaratığı, ne ölümlü ne da ölümsüz kıldım, Kendini yetiştirmen için güç verdim. Bir hayvan, yada tanrısal bir varlık olabilirsin. Kişiliğini yüceltebilir, dilediğinde geliştirebilirsin, sen de hayatın özü var.”

Buddha ve ikibin yıl sonra da Mirandde, insanın yetilerini geliştirecek onurlu bir yaşama ulaşabileceğini vurguluyorlardı. Kuşkusuz bu konu salt bir kişisel seçenek sorunu değildir. Bütün dönemlerde, bireyin olanaklarının kendi yazgısını belirlemeye yeterli olmadığı görülmüştür. İnsan Toplum içerisinde anlam taşımaktadır. Bu nedenle, Bu nedenle insan sorunları, ancak toplum sorunları ile birlikte sağlıklı ve uyumlu bir çözüme kavuşturulabilir.

Oysa, doğayı uysallaştıran, kurguyu gerçek yapan insanoğlu, kendi saygınlığını yüceltmekte da aynı başarıyı sağlayabilmiş midir. Bu soruyu olumlu yanıtlayabilmek çok güçtür. Bencilleşen toplumlarda bireyin korunmasına olanak yoktur. İnsanları genel yararlar doğrultusunda özgürce bütünleşmeye yönlendirmek ile onları yaratıcı güçlerinden yoksun kılarak duyarsız bir yapının parçaları durumuna dönüştürmek, ayrı ayrı şeylerdir. İnsan doğanın öznesidir, diyoruz. Bir de bakıyoruz ki özneyi nesneye bağımlı kılmışız. Bu çelişki çağımızın aşılması gereken temel sorunudur.

Teknoloji almış başını gidiyor. Zamanla daha bir hızlanacak olan bu görkemli akışı engellemenin gereği de, olanağı da yoktur. İnsanoğlu üretkenliğini sürdürecektir. Bilge kişi Sisyphe'nin öyküsündeki gibi dik yamaçları aşip doruğa çıkarılan kayanın, yeniden aşağılara yuvarlandığını görmek, insanın daha iyiye ulaşma umudunu yok etmemiştir. Günün birinde uygarlık insan onurunu, yaşamın bileşkesi olan umudu dorukta tutmayı başaracak, Sisyphe'nin yazgısını bozacaktır.